ARREST VAN HET HOF (DERDE KAMER)
21 maart 1985 *

In zaak 54/84,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het Finanzgericht Düsseldorf, in het aldaar aanhangig geding tussen

Michael Paul

en

Hauptzollamt Emmerich,

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van verordening nr. 1544/69 van de Raad van 23 juli 1969 (PB 1969, L 191, blz. 1), zoals gewijzigd bij verordening nr. 3061/78 van de Raad van 19 december 1978 (PB 1978, L 366, blz. 3),

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer)

samengesteld als volgt: C. Kakouris, kamerpresident, U. Everling en Y. Galmot, rechters,

advocaat-generaal: M. Darmon
griffier: H. A. Rühl, hoofdadministrateur

**

het navolgende

* Procestaal: Duits.

** gelet op de opmerkingen ingediend door:
— de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door C. Bail als gemachtigde,
gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 31 januari 1985,

ARREST

(omissis)

In rechte

1 Bij beschikking van 1 februari 1984, ingekomen ten Hove op 29 februari daaraanvolgende, heeft het Finanzgericht Düsseldorf krachtens artikel 177 EEG-Verdrag een prejudiciële vraag gesteld over de uitlegging van verordening nr. 1544/69 van de Raad van 23 juli 1969 betreffende de invoerrechten die van toepassing zijn op goederen die deel uitmaken van de persoonlijke bagage van reizigers (PB 1969, L 191, blz. 1), met name gewijzigd bij verordening nr. 3061/78 van de Raad van 19 december 1978 (PB 1978, L 366, blz. 3).

2 De vraag is gerezen in een geschil tussen M. Paul, wonende in de grensgemeente Ahaus in de Bondsrepubliek Duitsland, en de Duitse douane.

3 Blijkens het dossier wilde Paul op 3 mei 1980 te Elten-Lobith, op ongeveer 80 km van zijn woonplaats, de grens oversteken met een hoeveelheid sigaretten die hij nabij de grens in Nederland had gekocht en vrij van accijns in de Bondsrepubliek Duitsland wilde invoeren. De Duitse douane deelde hem mee, dat hij slechts een beperkte hoeveelheid sigaretten vrij van rechten mocht invoeren, en nam het teveel in beslag op grond van de verordening van 3 december 1974 betreffende de invoer met vrijstelling van rechten van goederen die deel uitmaken van de persoonlijke bagage van reizigers (Verordnung über die Eingangsabgabenfreiheit von Waren im persönlichen Gepäck der Reisenden, BGBl. I, 1974, blz. 3377), gewijzigd op 12 december 1979 (BGBl. I, 1979, blz. 2150).

4 Ingevolge paragraaf 2, lid 1, sub 1, a, bb, en paragraaf 3, lid 4, sub 1, van deze verordening kunnen in Europa wonende reizigers voor eigen gebruik of als cadeau 300 sigaretten vrij van rechten invoeren, terwijl inwoners van grensgemeenten, die zich niet meer dan 15 km van de grens op buitenlands grondgebied hebben begeven, slechts 40 stuks vrij van rechten mogen invoeren.

5 Toen het bezwaarschrift dat hij bij de Oberfinanzdirektion Düsseldorf had ingediend, werd verworpen, kwam Paul van de omstreden beslissing in beroep bij het Finanzgericht Düsseldorf.

6 Het Finanzgericht Düsseldorf koestert twijfel omtrent de vraag, of voornoemde bepalingen van de Duitse douaneregeling niet verder gaan dan is toegestaan krachtens voornoemde verordening nr. 1544/69 van de Raad, zoals gewijzigd, waarvan artikel 4 bepaalt:

„De Lid-Staten kunnen de waarde en/of hoeveelheid van de voor vrijstelling in aanmerking komende goederen beperken, wanneer deze worden ingevoerd:

— in het kader van grensverkeer".

Het heeft daarop het Hof de volgende prejudiciële vraag voorgelegd:

„Moet het begrip ‚invoer in het kader van grensverkeer' in artikel 4 van verordening (EEG) nr. 1544/69 van de Raad van 23 juli 1969 (PB 1969, L 191, blz. 1) aldus worden uitgelegd, dat daaronder ook vallen importen van inwoners van grensgemeenten die zich aantoonbaar niet verder dan 15 km van de grens op naburig buitenlands douanegebied hebben begeven, ongeacht of zij ter hoogte van hun grensgemeente dan wel op een andere, verder verwijderde plaats de grens zijn overgestoken ?"

7 Blijkens de laatste overweging alsmede artikel 1 van verordening nr. 1544/69, zoals gewijzigd, regelt deze verordening de vrijstellingen van de rechten van het gemeenschappelijk douanetarief; zij is derhalve alleen van toepassing op reizigers die uit een derde land komen.

8 Nu het hoofdgeding betrekking heeft op invoer van goederen tussen Lid-Staten, dient alleen een onderzoek te worden ingesteld naar de bepalingen van richtlijn nr. 69/169 van de Raad van 28 mei 1969 inzake de harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen met betrekking tot de vrijstellingen van de omzetbelastingen en accijnzen die bij invoer worden geheven in het internationale reizigersverkeer (PB 1969, L 133, blz. 6), zoals gewijzigd bij richtlijn nr. 72/230 van de Raad van 12 juni 1972 (PB 1972, L 139, blz. 28) en bij de richtlijnen nrs. 78/1032 en 78/1033 van de Raad van 19 december 1978 (PB 1978, L 366, blz. 28 en 31). Artikel 2, lid 1, van richtlijn nr. 69/169 van de Raad, zoals gewijzigd,

bepaalt immers in hoeverre de betrokken vrijstellingen gelden voor goederen die deel uitmaken van de persoonlijke bagage van reizigers afkomstig uit Lid-Staten van de Gemeenschap.

9 Ingevolge artikel 5, lid 1, van deze richtlijn

„kunnen de Lid-Staten de waarde en/of de hoeveelheid van de voor vrijstelling in aanmerking komende goederen beperken... wanneer de goederen uit een andere Lid-Staat worden ingevoerd door personen die hun verblijfplaats hebben in het grensgebied van de Lid-Staat van invoer of in dat van de aangrenzende Lid-Staat...".

10 Krachtens artikel 5, lid 4, van de richtlijn zijn de beperkingen van de vrijstelling niet van toepassing, wanneer de personen die in het grensgebied hun verblijfplaats hebben

„het bewijs leveren dat zij zich buiten het grensgebied begeven of dat zij niet terugkeren uit het grensgebied van de aangrenzende Lid-Staat...".

11 Artikel 5, lid 5, van de richtlijn bepaalt, dat met name voor de toepassing van de in voornoemde leden 1 en 4 bedoelde bepalingen, onder grensgebied dient te worden verstaan

„een gebied waarvan de breedte maximaal vijftien km in rechte lijn, gemeten vanaf de grens van een Lid-Staat, mag bedragen. Elke Lid-Staat moet evenwel gemeenten welke gedeeltelijk binnen het grensgebied vallen, in hun geheel tot dat gebied rekenen."

12 Blijkens het voorgaande moet de prejudiciële vraag van het Finanzgericht Düsseldorf aldus worden begrepen, dat zij in wezen ertoe strekt te vernemen of met het begrip „grensgebied" zoals omschreven in voornoemd artikel 5, lid 5, van richtlijn nr. 69/169 van de Raad, zoals gewijzigd, een 15 km diepe strook langs de grens wordt bedoeld dan wel een cirkelvormig gebied met een straal van 15 km, waarvan het middelpunt is gelegen op de plaats waar het douanekantoor van doorgang zich bevindt.

13 Het antwoord op deze vraag moet worden gezocht in de doelstellingen van de door voornoemde richtlijnen van de Raad geleidelijk tot stand gebrachte vrijstellingsregeling.

14 In de eerste plaats dient eraan te worden herinnerd, dat blijkens de eerste overweging van richtlijn nr. 69/169 en de vijfde overweging van richtlijn nr. 72/230 de volledige totstandbrenging van een zich over de Gemeenschap uitstrekkende binnenlandse markt, de afschaffing van de thans geldende stelsels van belastingontheffing bij uitvoer en van belastingheffing bij invoer met zich brengt. Ondanks de totstandkoming van de douane-unie, moeten deze stelsels voorlopig worden gehandhaafd tot de Lid-Staten een vergaande harmonisatie der indirecte belastingen hebben verwezenlijkt.

15 Voorts is het blijkens de tweede overweging van richtlijn nr. 69/169 van belang dat de bevolking zich, zelfs vóór deze harmonisatie, die slechts geleidelijk kan worden verwezenlijkt, „meer bewust wordt van de realiteit van de gemeenschappelijke markt". Daartoe dient de regeling van de invoerheffingen in het reizigersverkeer tussen de Lid-Staten verder te worden geliberaliseerd door een stelsel van vrijstelling van omzetbelastingen en accijnzen.

16 Volgens de bewoordingen van artikel 1, lid 1, van richtlijn nr. 69/169 gelden de onder deze voorwaarden ingevoerde vrijstellingen evenwel alleen voor „goederen die deel uitmaken van de persoonlijke bagage van reizigers ... mits het invoer betreft waaraan elk handelskarakter vreemd is", en voor zover de totale waarde ervan per persoon beneden een in rekeneenheden uitgedrukt plafond blijft. Uit vrees dat grensbewoners wegens de gunstige ligging van hun woonplaats dit stelsel zouden gaan misbruiken, en in zijn streven om de plaatselijke handel in deze streken te beschermen, heeft de gemeenschapswetgever de Lid-Staten de bevoegdheid verleend om de algemene vrijstellingen te beperken voor goederen die „in het kader van het grensverkeer" worden ingevoerd.

17 De omvang van deze bij richtlijn nr. 69/169 aan de Lid-Staten verleende bevoegdheid, die overigens bij latere richtlijnen verscheidene malen is beperkt, moet evenwel worden bepaald met strikte inachtneming van de hiervoor genoemde algemene doelstellingen van de vrijstellingen voor goederen die deel uitmaken van de persoonlijke bagage van reizigers afkomstig uit Lid-Staten van de Gemeenschap.

18 Daartoe kan de term „grensgebied" in artikel 5, lid 5, van richtlijn nr. 69/169, zoals gewijzigd, het best worden omschreven als een gebied met een straal van 15 km, waarvan het middelpunt is gelegen op de plaats waar de douane wordt gepasseerd.

19 Het streven om de plaatselijke handel tegen eventuele misbruiken van grensbewoners te beschermen, kan een beperking van de vrijstellingen immers slechts rechtvaardigen voor aankopen die door de bijzondere ligging van de woonplaats van grensbewoners worden vergemakkelijkt. Dit betekent dat de beperkingen van de vrijstelling enkel gelden voor aankopen die grensbewoners doen in de onmiddellijke nabijheid van hun woonplaats, dat wil zeggen nabij een douanepost in de buurt van de gemeente waar zij wonen. Deze overweging kan daarentegen niet rechtvaardigen, dat de vrijstellingen worden beperkt voor aankopen gedaan op een plaats die, ook indien dicht bij de grens tussen de betrokken Lid-Staten, ver van de woonplaats van de grensbewoner is gelegen. Dergelijke aankopen zijn immers te vergelijken met aankopen die buiten het grensgebied wonende personen met een onbeperkte vrijstelling doen.

20 Mitsdien moet onder de term „grensgebied" zoals omschreven in artikel 5, lid 5, eerste streepje, van richtlijn nr. 69/169 van de Raad van 28 mei 1969, zoals gewijzigd bij richtlijn nr. 72/230 van de Raad van 12 juni 1972, worden verstaan een cirkelvormig gebied met een straal van 15 km, waarvan het middelpunt is gelegen op de plaats waar de douane wordt gepasseerd.

Kosten

21 De kosten door de Commissie wegens indiening harer opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer),

uitspraak doende op de door het Finanzgericht Düsseldorf bij beschikking van 1 februari 1984 gestelde vraag, verklaart voor recht:

Onder de term „grensgebied" zoals omschreven in artikel 5, lid 5, eerste streepje, van richtlijn nr. 69/169 van de Raad van 28 mei 1969, zoals gewijzigd bij richtlijn

nr. 72/230 van de Raad van 12 juni 1972, moet worden verstaan een cirkelvormig gebied met een straal van 15 km, waarvan het middelpunt is gelegen op de plaats waar de douane wordt gepasseerd.

Kakouris Everling Galmot

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 21 maart 1985.

De griffier

P. Heim

Waarnemend voor de president van de Derde kamer

De president

A. J. Mackenzie Stuart